

RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON

OTSUS

Vaidlustusaja number	223-24/282827
Otsuse kuupäev	17.12.2024
Vaidlustuskomisjoni liige	Ulvi Reimets
Vaidlustus	Innopolis Insenerid OÜ vaidlustus Sihtasutuse NARVA HAIGLA riigihankes „Narva Haigla uue aktiivkorpuse esimese etapi - uue palatikorpusse B1 projekteerimistööd“ (viitenumber 282827) Osaühingu SIRKEL&MALL kõrvaldamata jätmise otsusele
Menetlusosalised	Vaidlustaja, Innopolis Insenerid OÜ, esindajad vandeadvokaat Mart Parind, advokaat Klen Teder Hankija, Sihtasutus NARVA HAIGLA, esindaja Üllar Lanno Kolmas isik, Osaühing SIRKEL&MALL, esindaja Tuulikki Laesson
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

Riigihangete seaduse § 197 lg 1 p-i 5 ja § 198 lg 1 alusel

- 1. Rahuldada Innopolis Insenerid OÜ vaidlustus ja tunnistada kehtetuks Sihtasutuse NARVA HAIGLA 08.11.2024 otsus jätta kõrvaldamata Osaühing SIRKEL&MALL.**
- 2. Mõista Sihtasutuselt NARVA HAIGLA Innopolis Insenerid OÜ kasuks välja lepinguliste esindajate kulud 2079,17 eurot käibemaksuta ja riigilõiv 1280 eurot.**

EDASIKAEBAMISE KORD

Otsuse peale võib esitada kaebuse halduskohtule kümne päeva jooksul otsuse avalikult teatavaks tegemisest arvates (halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1).

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

- 1. 05.08.2024 alustas Sihtasutus NARVA HAIGLA (edaspidi Hankija) riigihangete registris hanketeate avaldamisega avatud hankemenetlusena läbi viidavat riigihanget „Narva Haigla uue aktiivkorpuse esimese etapi - uue palatikorpusse B1 projekteerimistööd“ (viitenumber 282827) (edaspidi Riigihange).**

2. 18.11.2024 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Innopolis Insenerid OÜ (edaspidi Vaidlustaja) vaidlustus Hankija 08.11.2024 otsusele jätta kõrvaldamata Osahing SIRKEL&MALL (edaspidi Kolmas isik).

3. Vaidlustuskomisjon teatas 22.11.2024 kirjaga nr 12.2-10/223 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 27.11.2024 ja neile vastamiseks 02.12.2024. Ühtlasi palus vaidlustuskomisjon Vaidlustajal esitada hiljemalt 27.11.2024 selgitus vaidlustuse esitamise õiguse kohta.

Vaidlustuskomisjoni poolt määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad ja nõutud selgituse Vaidlustaja, teiseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha Kolmas isik.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

4. Vaidlustaja, **Innopolis Insenerid OÜ**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

4.1. Hankija oleks pidanud Kolmanda isiku hankemenetlusest kõrvaldama RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel, kuna Kolmas isik on oluliselt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu olulist tingimust.

RHR-ist nähtub, et Kolmas isik on rikkunud AS Eesti Raudtee riigihankes „Saunja-Risti raudtee projekteerimine. Põhiprojekt“ (viitenumber 233494) sõlmitud hankelepingut. RHR-i andmetest võib järeldada, et Kolmas isik rikkus oluliselt kõnealuse hankelepingu olulist tingimusi. AS Eesti Raudtee on esitanud leppetrahvinõuded kokku summas 91 700 eurot. Riigihangete registrist nähtub muu hulgas, et hankija nõuetele ei ole vastu vaieldud.

4.2. Hankelepingu täitmise tähtaja rikkumisi võib juba iseenesest pidada oluliseks rikkumiseks. Ei saa olla vaidlust, et hankelepingu täitmise tähtaeg võib mõjutada nii pakkujate ringi kui ka pakkumuse hinna kujunemist.

Kõnealusel juhul on hankelepingu tähtaja ületamine olnud mastaapne. Selline hilinemine on teise lepingupoole majanduslike huvidega märkimisväärses vastuolus. Puuduvad igasugused eluliselt usutavad põhjendused, mille pinnalt võiks niisugust rikkumist vähetähtsaks või ebaoluliseks pidada.

4.3. Vaidlustajale ei ole teada, et Hankija oleks eelnevalt viidatud lepingurikkumist uurinud ja Kolmanda isiku kõrvaldamise aluste kontrollis arvesse võtnud.

Kohtupraktikast tulenevalt peab hankija kõiki talle teadaolevaid pakkuja varasemaid hankelepingute rikkumisi põhjalikult uurima¹. Hankija peab hoolikalt ja erapooletult analüüsima, võttes arvesse kõiki asjakohaseid tõendeid, muu hulgas sanktsiooni (leppetrahvi) kohaldamise otsust, ja otsustama proportsionaalsuse põhimõttest lähtudes, kas tema arvates on see ettevõtja vastutav talle lepingu täitmisel ette heidetud puudujääkide eest.² Seejuures lasub tõendamiskoormus rikkumise põhjustamise ja rikkumist vabandavate asjaolude osas üldjuhul varasemat lepingut rikkunud pakkujal.³

¹ TlnRKo 3-20-80, p 27 ja 3-20-334, p-d 14 ja 16.

² EKo C-267/18, p 29.

³ RKHKo 3-21-1733, p 16.

Praegu ei ole Hankija nähtavasti kõiki asjas tähtsust omavaid asjaolusid välja selgitanud. Hankija ei ole hinnanud, kas riigihanke viitenumber 233494 tulemusena sõlmitud hankelepingu rikkumist saab lugeda vabandatavaks.

4.4. Kui Kolmas isik peaks olema enda hankepassis eitanud varasemate hankelepingute rikkumist, siis esineb alus Kolmas isik Hankemenetlusest kõrvaldada ka RHS § 95 lg 4 p-i 9 alusel (valeandmete esitamine).

4.5. Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

4.5.1. Vaidlustaja mõonab, et tema pakkumus on hetkel pingerivis Kolmanda isiku, ühispakkujate AS Infragate Eesti ja DAGOpen OÜ ning Projekt Kuubis OÜ pakkumuste järel 4. kohal. Tõsi on seegi, et kitsalt käimasoleva vaidlustusmenetluse tulemusena saab Vaidlustaja pakkumus tõusta pingerivis 3. kohale – kui vaidlustus rahuldatakse ja vaidlustuskomisjoni otsus jõustub, langeb Kolmas isik Riigihankest välja ja kõigi ülejäänud pakkujate pakkumused tõusevad koha võrra kõrgemale. Vastupidiselt Kolmanda isiku väärkäsitlusele ei tähenda see aga seda, et vaidlustuse esitamine ei aitaks kaasa Vaidlustaja poolt hankelepinguni jõudmisele.

Riigihanget korraldatakse avatud Hankemenetlusena ja selles menetluses peab Hankija RHS § 104 lg-st 8 tulenevalt (iga uue) eduka pakkuja puhul kontrollima vastavust kvalifitseerimise tingimustele ja kõrvaldamise aluste puudumist.⁴ Hankija, olles kõikide tundemärkide järgi Riigihankes rakendanud RHS § 52 lg-s 3 sätestatud nn pöördmenetlust, ei ole seni teiste pakkujate kvalifikatsiooni ja kõrvaldamise aluseid kontrollinud. Isegi kui Hankija oleks seda RHS § 104 lg 6 alusel hankepassi põhjal ja esialgses korras teinud, peaks ta pärast emmakumma pakkuja uueks edukaks pakkujaks tõusmist RHS § 104 lg 8 alusel kvalifikatsiooni ning kõrvaldamise aluseid uuesti ja sealjuures juba sisuliselt kontrollima.

Vaidlustajal on seadusest tulenev võimalus teiste pakkujate suhtes tehtavaid otsuseid vaidlustada ja seekaudu tõsta enda pakkumust pingerivis veel kõrgemale kuni lõpuks esikohale jõudmiseni välja.

RHS ei kohusta pakkujat vaidlustama hankeotsuseid, mida ta õigusvastaseks ei pea ning mille suhtes tal etteheited puuduvad.

Vaidlustaja vaidlustamisõigus tuleneb 2017 jõustunud RHS-i eripärast, mis näeb avatud Hankemenetluses pärast pakkumuse edukaks tunnistamist ette veel ka eduka pakkuja kontrolli. Viimasest tuleneb omakorda, et ka pakkumuste esialgses pingerivis 4. kohal olev pakkuja võib erinevate vaidlustuste või muude arengute tagajärjel jõuda lõpuks ikkagi hankelepinguni, kui nii algne kui ka mõned järgmised edukad pakkujad ei läbi RHS § 104 lg 8 alusel läbiviidavat kontrolli.

Samadel põhjustel ei saa avatud Hankemenetluses ja olukorras, kus Hankija on pärast pakkumuste avamist jõudnud läbida vaid pakkumuste vastavuse kontrolli etapi (RHS § 114), välistada nt sellise pakkuja vaidlustust tema pakkumuse tagasilükkamise otsuse peale, kes pakkumuste avamise protokollist nähtuvate andmete ja hankes kehtestatud hindamiskriteeriumide koosmõjus töötab esialgu jääda 4. kohale.

---

⁴ VAKOo 112-19/209456, p

23.

Vastavalt kohtupraktikale ei nõua RHS § 185 lg 1 vaidlustamisõiguse eeldusena mitte tingimata seda, et vaidlustuse rahuldamine peab kohese ja vahetu tagajärjena viima vaidlustaja hankelepingu sõlmimiseni, vaid pelgalt seda, et vaidlustuse rahuldamine „positiivselt mõjutaks vaidlustaja võimalust hankelepingu sõlmimiseks“.⁵ Nii on varemgi peetud lubatavaks, kui üks vaidlustus „pelgalt valmistab ette“ vaidlustaja liikumist hankelepingule lähemale erinevate jätkuvaidluste kaudu.⁶ Ei saa olla kahtlust, et praegusel juhul on see tingimus täidetud. Isegi kui pidada Vaidlustaja vaidlustamisõigust kaheldavaks (mida see kindlasti ei ole), siis nõuab riigihangete valdkonna õiguskaitseüsteemi üldine loogika, et vaidlustamisõigust pigem jaatataks kui eitataks.⁷

4.5.2. Hankija on enda vastusega vaidlustusele üksnes täiendavalt kinnitanud, et ta ei ole Kolmanda isiku varasemaid hankelepingu rikkumisi nõuetekohaselt kontrollinud.

Hankija „üksikasjalik Kolmanda isiku eelnevate võimalike rikkumiste kontroll“ ja sellega seonduv „õiguslik asjaolude hindamise analüüs“ seisnes vaid riigihangete registrist nähtavate rikkumiskannete teatavaks võtmises ja järelduses, et kuna „rikkumine on lepingukohaselt sanktsioneeritud“, siis on „olukord vastavalt lepingule lahendatud“ ja „taolisi rikkumisi võib ette tulla igal pakkujal“.

Kohtupraktika nõuab lühidalt kokku võttes seda, et hankija „uurimispehmisest tulenevalt selgitaks enne asja otsustamist välja kõik tähtsust omavad asjaolud“⁸ ning annaks „selged, täpsed ja küllaldased“ põhjendused selle kohta, miks ta võttis vastu just niisuguse proportsionaalsuse hindamist nõudva kaalutusotsuse.⁹ Hankija on, vastupidiselt oma sõnadele „üksikasjalikust kontrollist“ ja „analüüsist“, nii otsuses endas kui vastuses vaidlustusele lihtsalt refereerinud riigihangete registri andmeid ning sedagi puudulikult.

Ka ei aktsepteeri RHS ega kohtupraktika hankija järeldust, et rikkumisi tuleb ju kõigil ette, mis neist siis ikka ette heita. RHS § 95 lg 4 p 8 on avatud hankemenetluses seaduse alusel kohalduv kõrvaldamise alus ning olukorras, kus hankijale on avalikest allikatest teada info pakkuja varasemate rikkumiste kohta¹⁰, peab ta vastavaid asjaolusid sisuliselt ja tegelikult uurima ja hindama ning langetama kaalutusotsuse kooskõlas kaalutusõiguse teostamise reeglitega. Kui seadus näeb haldusorganile ette kaalutusruumi, siis peab viimane seda ka realselt kohaldama.¹¹

4.5.3. Hankija väide, et Kolmas isik ei olnud vaidluse keskmises olevas riigihankes viitenumber 233494 pakkuja ehk „hanke lepingupool“, vaid hoopis „peatöövõtja töövõtja“¹² ehk „sisuliselt alltöövõtja“, on vale. Kolmas isik oli kõnealusel riigihankes välismaise pakkuja ühispakkuja ehk kahtlematult hankelepingu üks osapool – ja mitte ainult, vaid vastutas ka lepingu täitmise eest solidaarselt teise ühispakkujaga (RHS § 110 lg 4).

⁵ TrtRKo 3-21-439, p 30.

⁶ VAKOo 113-17/180918, p 18–20. Vt ka TrtRKo 3-17-1731, p 18.

⁷ M. A. Simovart, I. Pilving jt. RHS § 185 kamm. 5 ja 26. – M. A. Simovart, M. Parind (koost). Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Juura 2019.

⁸ TlnRKo 3-20-80, p 27.

⁹ VAKOo 33-19/203234, p 16 ja 17.

¹⁰ NB! Hankija on ise oma vastuse lk 2 öelnud, et Kolmas isik on „solidaarselt vastutanud talle varasema lepingu täitmisel ette heidetud puudujääkide eest“.

¹¹ RKHKo 3-31-52-02, p 11; VAKOo 177-18/194960, p 18.

¹² Vaidlustaja ei tea, mida see seni tundmatu konstruktsioon tähendab.

4.5.4. Vaidlustuskomisjonil ei ole võimalik isegi oma uurimispõhimõtet kasutades või menetlusökonoomia põhimõttele viidates Hankija vigu vaidlustusmenetluses kõrvaldada. Vaidlustuskomisjon ei saa ise viia läbi Kolmanda isiku kõrvaldamise aluste kontrolli Hankija eest.

4.5.5. Kolmas isik on mõista andnud, et riigihanke viitenumber 233494 hankelepingu andmetest nähtub, et Kolmas isik ei saanud teatud töid teostada ning järelikult tema puuduste eest ei vastuta. Esiteks on need riigihangete registri andmed väga lakoonilised ja ainuüksi nendest kindlasti ei anna sedavõrd põhjalikke järeldusi teha. Teiseks on ühispakkuja RHS § 110 lg 4 alusel solidaarselt vastutav hankelepingu täitmisel aset leidvate rikkumiste eest. Viimasesest lähtuvalt on väärt ka Kolmanda isiku väide, et „*ei ole õigustatud [teatud rikkumiste] inkrimineerimine kolmandale isikule.*“

Kolmas isik on möönnud, et ka tal endal oli AS Eesti Raudtee rikkumises roll. Vastasel juhul puuduks igasugune vajadus teha „*muudatusi töökorralduses*“, et enam „*ei tekiks selliseid olukordi*“. Kui isikul puudub rikkumises mistahes roll, siis ta ei pea ning loogiliselt võttes ei saagi selle rikkumise edasiseks ärahoidmiseks oma tööprotseduure korrigeerima.

Arusaamatuks jääb, miks on Kolmas isik kõnesse võtnud Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsi riigihanke viitenumber 268259, kuivõrd käesolev vaidlus ei puuduta mitte mingil moel seda riigihanget.

Kolmanda isiku selgitused kinnitavad sedagi, et ta mööneb oma rolli riigihanke viitenumber 233494 tulemusena sõlmitud hankelepingsus aset leidnud rikkumistes (vt nt read: „*Oleme organisatoorselt kasutusele võtnud meetmed, mis elimineerivad põhjused, mille tõttu on ületatud tähtaegu /---/**“). Isikul puudub mistahes roll lepingurikkumises, siis ta põhimõtteliselt ei saa võtta samme, et seda rikkumist heastada. Kui Kolmanda isiku väide on, et rikkumine oli tingitud ainult teisest ühispakkujast A, siis ei saa Kolmanda isiku organisatsioonilised ümberkorraldused loogiliselt võttes elimineerida ainuüksi A-st tulenevaid rikkumise algpõhjuseid – puudub mistahes seos.

Asjakohatu on ka Kolmanda isiku vastuse see osa, mis räägib meetmetest usaldusväärse taastamiseks. Kolmas isik peab arvatavasti silmas RHS §-s 97 reguleeritud heastamist, kuid Kolmas isik ei ole (Vaidlustajale teadaolevalt) heastamisele tuginenud.

Vastuolus kohtupraktikaga on Kolmanda isiku väide justkui võinuks Hankija pimesi tugineda teiste hankijate poolt riigihangete registris esitatud infole, ilma et tal olnuks vaja teha täiendavaid järelepärimisi, et asjaolusid omalt poolt täiendavalt uurida. Tänapäevaseks välja kujunenud kohtupraktika on ühemõtteline: kui riigihangete registrisse on kantud vaid lakooniline info teatava lepingu täitmisel toimunud minetuse ja selle tõttu rakendatud õiguskaitsevahendi kohta, on hankija kohustatud viima läbi omapoolse põhjaliku uurimise ja analüüsi.

5. Hankija, Sihtasutus NARVA HAIGLA, vaidleb vaidlustusele vastu.

5.1. Vastavalt vaidlustuskomisjoni 31.10.2024 otsusele (vaidlustusasjas 192-24/282827) on Hankija teinud 31.10.2024 kõikide eelnevalt tehtud otsuste tühistamise otsuse ja 05.11.2024 uue vastavaks tunnistamise otsuse kõigi Riigihankes osalenule (6 pakkuja, sh Vaidlustaja), teostanud uue pakkumuste hindamise ja võrdluse, millega kujunes paremuse pingerida, läbi viinud 08.11.2024 soodsaima pakkumusega pakkuja kvalifitseerumise ja kõrvaldamise aluste

puudumise täiendava hindamise (Hankija kontrollis üksikasjalikult Osühing SIRKEL & MALL eelnevaid võimalikke hankelepingute rikkumisi esialgselt RHR-s esitatu põhjal ning seejärel viinud läbi õigusliku asjaolude hindamise analüüsi) ning leidnud tehtud analüüsi tulemusena, et Osühingul SIRKEL&MALL puuduvad riigihankest kõrvaldamise alused.

5.2. Hankija on hoolikalt ja erapooletult analüüsinud, võttes arvesse kõiki asjakohaseid tõendeid, muu hulgas sanktsioonide (leppetrahvi) kohaldamise otsuseid ja otsustanud proportsionaalsuse põhimõttest lähtudes, et Osühingu SIRKEL&MALL on solidaarselt vastutanud talle varasema lepingu täitmisel ette heidetud puudujääkide eest. Hankija on põhjendanud seda oma 08.11.2024 otsuses.

5.3. Vaidlustaja on oma vaidlustuses viidanud riigihankes „Saunja-Risti raudtee projekteerimine. Põhiprojekt“ (viitenumber 233494) sõlmitud hankelepingu pakkuja poolsele rikkumisele, kus pakkujaks (hanke lepingupooleks) ei olnud Kolmas isik, vaid peatöövõtja ARDANUY INGENIERIA S.A. (Osühing SIRKEL&MALL osales hankes nimetatud peatöövõtja töövõtjana ehk sisuliselt alltöövõtjana – vt riigihange viitenumbriga 233494 Saunja-Risti raudtee projekteerimine. Põhiprojekt – lepingu andmed).

6. Kolmas isik, Osühing SIRKEL&MALL, vaidleb vaidlustusele vastu.

6.1. Vaidlustusmenetluses saab isiku subjektiivseks õiguseks olla õigus hankelepingu sõlmimiseks. Kuivõrd käesolevas vaidluses ei ole küsimuse all Kolmanda isiku pakkumuse hindamise õiguspärasus, siis on Vaidlustajal võimalik saavutada olukord, kus hankeleping tuleks Kolmanda isiku asemel sõlmida Vaidlustajaga üksnes juhul, kui ei ühispakkujad AS Infragate Eesti ja DagOpen OÜ (pakkumuse maksumus on 799 000,65 eurot) ega Projekt Kuubis OÜ (pakkumuse maksumus on 879 760,35 eurot) esitatud pakkumus ei tunnistata edukaks. Kolmas isik märgib, et Vaidlustaja ei ole ära näidanud, millisel viisil on Vaidlustajal võimalik sõlmida hankeleping Hankijaga.

6.2. Riigihanke viitenumber 233494 tulemusena sõlmitud hankelepingu sisu oli raudtee infrastruktuuri projekteerimine ning projekteeritavale objektile ehitusloa saamine. Leping sõlmiti ühispakkujatega, kusjuures peatöövõtja (juhtiv projekteerija) oli Ardanuy Ingeniera S.A, kes omab raudtee projekteerimise õigust ja pädevust. Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 23.11.2017 määruse nr 61 Kvalifikatsiooni tõendamise nõudega ehituse tegevusalade täpsem jagunemine § 2 p 12 kohaselt on raudteerajatiste projekteerimine eraldi tegevusvaldkond, millel tegutsemiseks peab olema vastav kutsekvalifikatsioon. Ehitusseadustiku § 25 lg 1 p 2 kohaselt peab projekteerimisega tegelev ettevõtja olema kantud majandustegevuse registrisse majandustegevuse teate esitanud ettevõtjana, kusjuures tuleb eraldi tuua ära tegevusvaldkond. Majandustegevuse registri andmed on kõigile kättesaadavad, mistõttu on avalik info, et Kolmandal isikul ei ole õigust tegeleda raudtee projekteerimisega ja seega ei saanud Kolmas isik ka sellist tööd teostada. Kolmas isik märgib, et vastav asjaolu on nähtav ka riigihangete registrist lepingu andmetest.

Riigihankes viitenumber 233494 tuli esitada hankijale iga meeskonnaliikme kutsekvalifikatsiooni tõendav tunnistus. Ettenähtud tähtjaks tingimustele vastava meeskonna andmete esitamise mahajäämus oli tingitud asjaolust, et välismaist päritolu spetsialistide kutsekvalifikatsiooninõuete vastavust kontrollis Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, mistõttu esitatud spetsialistide kutsetunnistuste kinnitused viibisid. Lepingu tähtaja ületamine oli tingitud asjaolust, et hankija ei andnud nõusolekut taotleda raudtee ehitusluba ehitusseadustikus toodud tingimustel ehk eelprojekti staadiumis oleva ehitusprojektiga, vaid

soovis seda teha järgmiste ehitusprojekti staadiumite alusel (põhiprojekti ja mõnel juhul tööprojekti alusel), mis omakorda tõi kaasa hilisema ehitusloa menetluse alguse ning hankelepingus esitatud graafiku muutumise.

Kolmas isik on pärast nimetatud seda riigihanget oma töökorraldust muunud, et ei tekiks selliseid olukordi. Lähtuvalt asjaolust, et majandustegevuse registrist nähtuvalt ei saa Kolmas isik selliseid raudteerajatisi projekteerida, siis ei ole õigustatud raudteerajatisete projekteerimise hankelepingu minetuste inkrimineerimine Kolmandale isikule.

6.3. Kolmas isik viitab endaga seotud riigihangete registri lepingute andmetele (väljavõte esitatud lisas 2), millelt on nähtavad nii Kolmanda isiku poolt riigihanke raames juba teostatud ja ka alles täidetavate hankelepingute hulk ning ajaline järjekord ja ka see, et Kolmandat isikut on seostatud hankelepingute mittenõuetekohase täitmisega viimase kuue aasta jooksul vaid üks kord (alates 2008.aastast tänaseni kokku kolm korda). On oluline, et tegemist on avalike andmetega, millest tulenevalt on võimalik tutvuda kõigil ka riigihangete registris avaldatud hankijate/pakkujate küsimuste ja vastustega. Antud juhul on hanke Jõhvi riigimaja (Keskväljak 1) rekonstrueerimise projekteerimistööd (viitenumber 268259) raames hankijaks olev Riigi Kinnisvara Aktsiaselts Kolmandalt isikult Vaidlustaja poolt viidatud hanke osas juba küsimused esitanud ja Kolmas isik on nendele küsimustele ka vastanud (esitatud lisas 3). Vastuste saamise järel on Kolmanda isikuga sõlmitud ka hankeleping.

6.4. Tulenevalt riigihanke viitenumber 233494 tulemusena sõlmitud hankelepingu täitmise käigus ilmnenust on Kolmas isik muutnud oma tööprotseduure, millede osas on ta andnud selgitused riigihanke Jõhvi riigimaja (Keskväljak 1) rekonstrueerimise projekteerimistööd (viitenumber 268259) raames. Ka nimetatud selgitused on avalikult kättesaadavad. Kolmas isik on esitanud tööprotseduure käsitlevad selgitused ka käesoleva hanke raames Hankijale (esitatud lisas 4).

6.5. Kolmanda isiku seisukoht on, et Hankija poolt teostatav uurimispõhimõtte ei tähenda alati otseste kirjalike järelepärimiste tegemist pakkujale.

6.6. Kolmanda isiku täiendavad seisukohad.

6.6.1. Vaidlustajal ei ole subjektiivsete õiguste rikkumist olukorras, kus Vaidlustaja on neljandal positsioonil ja seega peaks selleks, et Vaidlustajal oleks võimalik hankeleping sõlmida toimuma mitu Hankija tegevust järjest - Hankija peaks hankemenetluse lõpetama Kolmanda isiku suhtes, seejärel ühispakkujate AS Infragate Eesti ja Dagopen OÜ suhtes, seejärel Projekt Kuubis OÜ suhtes, ja seejärel peaks Hankija leidma, et Vaidlustaja vastab kõikidele nõuetele, sh RHS-s sätestatud nõuetele ning ei esine hankemenetlusest kõrvaldamise aluseid. Kõigi eelnimetatud pakkujate suhtes peaks Hankija hankemenetluse lõpetama põhjendusel, et ükski pakkujatest ei ole vasta RHS-s esitatud nõuetele ja seega tuleb hankemenetlusest kõrvaldada. Vaidlustaja on leidnud eeltoodut seetõttu, et eelnimetatud pakkujatel on esinenud lepingute täitmisel minetusi, kusjuures sellist minetust on olnud ka Vaidlustajal endal.

Kolmas isik ei nõustu Vaidlustaja käsitlemisega, et ülimalt teoreetilise mitmete pakkujate hankemenetlusest kõrvaldamise järel on võimalik saavutada hankeleping, mis võimaldaks kõikide nimetatud pakkujate osas vaidlustuste esitamist. Selline olukord toob kaasa selle, et Hankija kõikide otsuste peale saaksid esitada vaidlustusi kõik pakkujad, mis omakorda viiks olukorrani, kus ilmselgelt lühendatud ja efektiivset hankemenetlust eesmärgina sätestav

õiguslik regulatsioon on väärkäsitatud ning hankelepingute sõlmimine ei toimu hankijatele ettenähtavate tähtaegade jooksul.

6.6.2. Kolmas isik on selgitanud millises tegevused ja mis rollis oli Kolmas isik Vaidlustaja poolt viidatud AS-i Eesti Raudtee riigihankes ning toonud välja, et vastav info on olnud kättesaadav avalikest kanalitest. Kolmas isik ei projekteeri raudteid, mistõttu ka minetus raudteede ehitusprojekti tähtaja osas ei saa olla omistatav Kolmandale isikule selliselt, et see tooks kaasa hankemenetlusest kõrvaldamise tagajärje. Kolmas isik märgib, et on muutnud oma töö teostamise toiminguid selliselt, et elimineerida lepingute täitmise minetusi.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

7. „Edukaks tunnistamise otsuse“ (allkirjastatud 04.11. ja 05.11.2024) kohaselt on Hankija pakkumuste hindamisel andnud pakkumustele punkte järgmiselt:

- 1) Osaühing SIRKEL&MALL - 95
- 2) AS Infragate Eesti, DAGOpen OÜ - 94,06
- 3) Projekt Kuubis OÜ - 93,67
- 4) Innopolis Insenerid OÜ - 93,06
- 5) Novarc Group AS, AW2 Architects Oy, AW2 Architects Oy Eesti filiaal -74,44
- 6) AS RTG PROJEKTBÜROO - 70,76

Vaidlustaja on neljandal kohal.

Üldjuhul lähtutakse vaidlustuse esitamise õiguse kindlaks tegemisel vaidlustuse esitamise aja seisust. Kuid käesoleval juhul üldjuhust lähtuda ei saa.

Alates 01.09.2017 jõustunud RHS-ist tuleneb hankijale edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkuja osas kohustus kontrollida sisuliselt kvalifitseerimise tingimuste täitmist ja kõrvaldamise aluste puudumist ning vastu võtta vastavad otsused. Vaidlustuskomisjon nõustub Vaidlustajaga, et *pakkumuste esialgses pingerivis 4. kohal olev pakkuja võib erinevate vaidlustuste või muude arengute tagajärjel jõuda lõpuks ikkagi hankelepinguni, kui nii algne kui ka mõned järgmised edukad pakkujad ei läbi RHS § 104 lg 8 alusel läbiviidavat kontrolli.*

Seega ei saa eitada Vaidlustajal käesoleva vaidlustuse esitamise õigust.

Vaidlustuskomisjon peab vajalikuks märkida, et ka varasemalt on olnud näiteks pakkumuste hindamise tulemusena neljandal kohal oleval pakkujal hankija otsuste vaidlustamise õigus. Enne 01.09.2017 ei saanud hankija kontrollida ainult eduka pakkumuse esitanud pakkuja kvalifikatsiooni ja kõrvaldamise aluste puudumist – kõigi pakkumuste osas ja kõigi pakkujate suhtes tehtud otsused olid olemas ja oli võimalik vaidlustada kõiki neid otsuseid, mille kaudu oli näiteks pakkumuste hindamise tulemusena neljandal kohal oleval pakkujal võimalik jõuda hankelepingu sõlmimiseni hankijaga. Praegu aga ei saa võtta pakkujalt, kes on pakkumuste hindamise tulemuste pingereas tagapool, ära vaidlustamise õigust siis, kui tema eesmärgiks on mitmete järgnevate hankija otsuste vaidlustamise kaudu jõuda hankelepingu sõlmimiseni hankijaga. Vaidlustuskomisjon mõõnab, et kui pakkumuste hindamise tulemuste järgi tagapool olev pakkuja hakkab järjest vaidlustama hankija otsuseid, võib see kahjuks kaasa tuua riigihanke menetluse venimise, kuid vaidlustuskomisjoni arvates ei saa see asjaolu ära võtta vaidlustamise õigust.

8. Vaidlustaja on vaidlustanud Hankija otsuse jätta Kolmas isik kõrvaldamata (08.11.2024 „Kõrvaldamise aluste otsus“).

Vaidlustaja on seisukohal, et Hankija oleks pidanud Kolmanda isiku kõrvaldama RHS § 95 lg 4 p-ide 8 ja 9 alusel - riigihangete registrist nähtub, et Kolmas isik on rikkunud AS-i Eesti Raudtee riigihankes „Saunja-Risti raudtee projekteerimine. Põhiprojekt“ (viitenumber 233494) sõlmitud hankelepingut ja Vaidlustajal on kahtlus, et Kolmas isik pole esitatud hankepassis selle hankelepingu rikkumist ära märkinud.

9. RHS § 95 lg 4 p-des 2-12 on sätestatud loetelu nn vabatahtlikest kõrvaldamise alustest. Hankija peab kontrollima pakkujal, kelle pakkumuse ta on edukaks tunnistanud seda, kas need kõrvaldamise alused esinevad või mitte. Nende esinemisel ei ole hankijal kohustust pakkujat hankemenetlusest kõrvaldamiseks, kuid ta võib seda teha asjakohase kaalutusotsusega. Kuid hankija võib ka pakkujat jätta kõrvaldamata, samuti asjakohase kaalutusotsusega.

RHS § 96 lg 5 ls 1 kohaselt *pakkujat või taotlejat hankemenetlusest kõrvaldamisel teeb hankija sellekohase põhjendatud kirjaliku otsuse*. Kuid see, et pakkujat kõrvaldamise kohta tuleb teha põhjendatud kirjalik otsus, ei tähenda, et kõrvaldamata jätmise otsus ei pea olema põhjendatud.

RHS § 96 lg 1 kohaselt *kõrvaldamise aluste kontrollimisel kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 104 sätestatud korda, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti*.

08.11.2024 „Kõrvaldamise aluste otsusest“ nähtub, et kõrvaldamise aluste puudumise otsus on tehtud ainult Kolmanda isiku osas, st pakkujat, kelle pakkumus on tunnistatud edukaks, osas. Selle otsuse õiguslik alus on RHS § 104 lg 8: *Enne hankelepingu sõlmimist nõuab hankija edukalt pakkujalt kõikide asjakohaste hankepassis esitatud kinnituste vastavate dokumentide esitamist. Pärast pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse tegemist kontrollib hankija edukal pakkujal kõrvaldamise aluste puudumist ja esitatud kvalifitseerimise tingimustele vastamist ning teeb otsuse eduka pakkujat kõrvaldamise või kõrvaldamata jätmise, ja kui ta on seadnud pakkujatele kvalifitseerimise tingimused, kvalifitseerimise või kvalifitseerimata jätmise kohta.*

Seega Kolmanda isiku (kui edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujat) kõrvaldamata jätmise otsus peab olema tehtud pärast pakkumuse edukaks tunnistamise otsust ja Kolmandal isikul kõrvaldamise aluste puudumise sisulist kontrollimist.

10. Riigihangete registris on andmed kolme hankelepingu kohta, mida Kolmas isik on rikkunud. Neist ainult ühe osas (riigihange viitenumber 233494) on täidetud RHS § 95 lg 5.

Riigihangete registri andmetel on riigihanke viitenumber 233494 tulemusena sõlmitud hankelepingut täitnud ühispakkujad ARDANUY INGENIERIA S.A. ja Osühing SIRKEL&MALL, maksti leppetrahvi: 1) *Tähtajaks ei esitatud tingimustele vastavat meeskonda.* 2) *Tööde teostamisel ületati täitmise tähtaega ka täiendava tähtaja andmise järel (täiendavat tähtaega ületati 363 päeva võrra ning täitmise lõpptähtaega ületati 610 päeva võrra), leppetrahvi tehti tähtaja ületamise eest kahel korral kokku summas 91 700 € (17 652,25 € ja 74 047,75 €). Töövõtja ei tasunud leppetrahvi nõudeid, mistõttu tasaarvestati leppetrahvi nõuded töövõtja poolt esitatud arvete tasumisel.*

Vaatamata sellele, et Kolmandal isikul polnud raudtee projekteerimise õigust ja pädevust, oli Kolmas isik ühispakkujana vastutav riigihanke viitenumber 233494 tulemusena sõlmitud hankelepingu täitmise eest (RHS 110 lg 4 - ühispakkujate ühise pakkumuse esitamisel loetakse, et hankelepingu täitmise eest vastutavad ühispakkujad solidaarselt).

Seega saab asuda seisukohale, et Kolmanda isiku suhtes on ühes riigihankes rakendatud RHS § 95 lg 4 p-is 8 nimetatud õiguskaitsevahendit.

Kolmas isik on vaidlustusmenetluses selgitanud riigihanke viitenumber 233494 tulemusena sõlmitud hankelepingu täitmise kohta järgmist:

- 1) sõlmitud hankelepingu sisu oli raudtee infrastruktuuri projekteerimine ning projekteeritavale objektile ehitusloa saamine, peatöövõtja (juhtiv projekteerija) oli Ardanuy Ingeniera S.A, kes omab raudtee projekteerimise õigust ja pädevust, Kolmandal isikul ei ole õigust tegeleda raudtee projekteerimisega;
- 2) ettenähtud tähtjaks tingimustele vastava meeskonna andmete esitamise mahajäämus oli tingitud asjaolust, et välismaist päritolu spetsialistide kutsekvalifikatsiooninõuete vastavust kontrollis Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, mistõttu esitatud spetsialistide kutsetunnistuste kinnitused viibisid;
- 3) lepingu tähtaja ületamine oli tingitud asjaolust, et hankija ei andnud nõusolekut taotleda raudtee ehitusloa ehitusseadustikus toodud tingimustel ehk eelprojekti staadiumis oleva ehitusprojektiga, vaid soovis seda teha järgmiste ehitusprojekti staadiumite alusel (põhiprojekti ja mõnel juhul tööprojekti alusel), mis omakorda tõi kaasa hilisema ehitusloa menetluse alguse ning hankelepingus esitatud graafiku muutumise;
- 4) Kolmas isik on pärast seda riigihanget oma töökorraldust muunud, Kolmas isik on Hankijale oma tööprotseduure kirjeldanud (selgituse lisa 4);
- 5) Riigi Kinnisvara Aktsiaselts on Kolmandalt isikult selle hankelepingu täitmise kohta küsinud, Kolmas isik on vastanud, Kolmanda isikuga sõlmiti hankeleping (Kolmanda isiku selgituse lisa 3).

11. Kolmandal isikul tuli vastata hankepassis esitatud küsimusele, kas tema puhul esineb või ei esine sellist olukorda, mille puhul ettevõtjad jäetakse või võidakse jätta hankemenetlusest kõrvale (sh kas ettevõtja on kogenud, et varasem riigihankeleping on lõpetatud enneaegselt või on määratud kahjutasu või sellega võrreldavad sanktsioonid).

Kolmas isik on pakkumusega koos esitatud hankepassis vastanud küsimusele *Kas ettevõtja on kogenud, et varasem riigihankeleping või võrgustiku sektori hankijaga sõlmitud varasem hankeleping või varasem kontsessioonileping on lõpetatud enneaegselt, või on määratud kahjutasu või sellega võrreldavad sanktsioonid seoses kõnealuse varasema lepinguga?* sõnaga „EI“

Ei saa olla vaidlust, et Kolmas isik koges riigihanke viitenumber 233494 tulemusena sõlmitud hankelepingu täitmisel leppetrahvi määramist. Järelikult oleks Kolmandal isikul tulnud esitada hankepassis andmed selle hankelepingu alusel rakendatud leppetrahvide kohta.

12. Hankija on otsust jätta Kolmas isik kõrvaldamata põhjendanud järgmiselt: „*Hankija on pakkujate poolt varasemalt täidetud hankelepingute kontrollimisel tuvastanud 3 lepingu rikkumise. Hangete 187803 ja 158562 lepingute rikkumised on enam kui 3 a tagused, mistõttu*

on praeguseks aegunud ega kuulu sisulisele analüüsimisele. Hankelepingus 233494 osales pakkujat ühispakkujana, rikkumine on lepingukohaselt sanktsioneeritud, leppetrahv arvetest tasaarveldatud ning sanktsiooni rakendamist ei ole vaidlustatud. Seega on olukord vastavalt lepingule lahendatud ega muuda pakkujat hankija silmis teistest pakkujatest vähem usaldusväärseks. Taolisi rikkumisi võib ette tulla igal pakkujal ning nende lahendamiseks on ka praeguse hankija hanklepingu projektis ette nähtud sanktsioonid.“

Kuigi Hankija on vastates vaidlustusele viidanud õiguslike asjaolude hindamise analüüsile, siis ei vaidlustatud otsuses ega ka vaidlustusmenetluses pole Hankija võtnud ühest seisukohta selles, kas Kolmanda isiku puhul on RHS § 95 lg 4 p-ides 8 ja 9 sätestatud faktilised koosseisud täidetud või mitte. Vaidlustuskomisjon järeltab, et Hankija ei ole kindlaks teinud, kas need kõrvaldamise alused (faktilised koosseisud) Kolmanda isiku puhul üldse esinevad, vaid on kohe asunud põhjendama seda, miks Kolmandat isikut ei kõrvaldata. Vaidlustuskomisjon nõustub Vaidlustajaga, et Hankija on põhjendustes osaliselt refereerinud riigihangete registri andmeid, põhjendustest ei selgu see, miks Kolmas isik on Hankija jaoks usaldusväärne. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et pakkujat kõrvaldamata jätmist ei saa põhjendada sellega, et teistel pakkujatel võib ka selliseid rikkumisi ette tulla.

13. Vaidlustuskomisjon ei nõustu sellega, et riigihangete registris on kogu informatsioon riigihanke viitenumber 233494 tulemusena sõlmitud hanklepingu täitmise kohta olemas. Riigihangete registris on ainult AS-i Eesti Raudtee poolt RHS § 83 lg 7¹ alusel esitatud teave.

Vaidlustusmenetluses pole esitatud mistahes dokumente selle kohta, et Hankija oleks küsinud Kolmandalt isikult riigihanke viitenumber 233494 tulemusena sõlmitud hanklepingu täitmise kohta selgitusi. Selgitusi on küsinud küll teine hankija teises riigihankes (Kolmanda isiku vastuse lisa 3), kuid pole teada see, kas see teine hankija asus seisukohale, et RHS § 95 lg 4 p 8 koosseis pole täidetud või kaalumise tulemusena jättis Kolmanda isiku kõrvaldamata.

Vaidlustuskomisjoni arvates ei ole vaidlust selles, et Kolmandal isikul puudus riigihanke viitenumber 233494 tulemusena sõlmitud hanklepingu täitmisel õigus raudteed projekteerida, kuid vaidlustusmenetluses pole selgunud see, millised olid Kolmanda isiku kui ühe ühispakkujat ülesanded selle hanklepingu täitmisel, milline oli Kolmanda isiku vastutus.

14. Hankija on 20.09.2024 esitanud Kolmandale isikule järgmise küsimuse¹³: „*Palume kirjeldada, kuidas ning millise sagedusega te kavatsete kaasata välismaiseid meeskonnaliikmeid projekteerimistöote teostamisel, koosolekutel ja muus töös ja suhtluses sh hankijaga?*“

Kolmas isik on 25.09.2024 sellel vastanud ja selgitanud oma meeskonna liikmete töökorraldust. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Kolmanda isikuga, et see selgitus on kuidagi seonduv Kolmandal isikul kõrvaldamise aluste puudumise kontrollimisega.

15. RHS § 95 lg 4 p 9 on sõnastatud järgmiselt:

(4) Hankija võib kõrvaldada hankemenetlusest pakkujat või taotlejat:

[---]

9) kes on esitanud valeandmeid käesolevas paragrahvis sätestatud või käesoleva seaduse §-des 98-101 sätestatu alusel hankija kehtestatud kvalifitseerimise tingimustele vastavuse kohta või jätnud need andmed või § 104 lõigete 7 ja 8 alusel hankija nõutud täiendavad

¹³ Sõnumid ID: 886184, Kolmanda isiku vastuse lisa 4

dokumendid esitamata.

Erinevalt õiguslikest küsimustest seonduvalt hankelepingu rikkumisega (on rikutud olulist tingimust rikutud või pole, kas rikkumist võib pidada oluliseks või pidevaks), mille osas võivad hinnangud erineda, on õiguskaitsevahendite rakendamine või rakendamata jätmine objektiivselt tuvastatav asjaolu. On võimalik kontrollida, kas hankeleping on üles öeldud või kas on esitatud leppetrahvinõue jne. Ja pole oluline see, kas õiguskaitsevahendite rakendamine on vaidlustatud või mitte¹⁴.

Valeandmete esitamise fakt iseenesest ei tingi pakkuja kõrvaldamist. Lähtudes Euroopa Liidu direktiivi 2014/24 art 57 lg 4 p-st h tuleb RHS § 95 lg 4 p 9 mõista nii, et kõrvaldamiseks peab ettevõtja olema valeandmete esitamisel süüdi raskes eksimuses. Sisuliselt tähendab see, et hankija võib ettevõtja valeandmete esitamise eest hankemenetlusest kõrvaldada, kui viimane on vastutav teatud raskusega hooletuse eest, millel võib olla määrav mõju hankemenetlusest kõrvaldamise, valiku või lepingu sõlmimise otsustele (Euroopa Kohtu otsus C-387/14, Esaprojekt, p-d 71, 78).

Kolmas isik pole esitatud hankepassis riigihanke viitenumber 233494 tulemusena sõlmitud hankelepingu rikkumisest teada andnud, Hankija pole RHS § 95 lg 4 p-iga 9 seonduvat vaidlusaluses otsuses üldse kajastanud.

16. RHS § 95 lg 4 p 8 on sõnastatud järgmiselt:

(4) Hankija võib kõrvaldada hankemenetlusest pakkuja või taotleja:

[---]

8) kes on oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu olulist tingimust või hankelepingute olulisi tingimusi nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganatud või leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi;;

Sätte mõtteks on anda hankijale valikuline võimalus kõrvaldada hankemenetlusest need pakkujad, kelle suhtes esineb põhjendatud kahtlus tema usaldusväärsuses ja sellest tulenevalt võimaliku tulevase hankelepingu nõuetekohases täitmises.

16.1. RHS § 95 lg 4 p 8 näeb ette, et kõigepealt tuleb kindlaks teha faktilise koosseisu esinemine ja alles selle olemasolul kaaluda kõrvaldamist. Kõrvaldamise kaalumiseks peavad olema hinnatud kõik hankelepingu rikkumisega seotud asjaolud.

Üksnes asjaolude selgitamine võimaldab hankijal teha pakkuja usaldusväärsuse hindamisel informeeritud kaalutusotsuse.

Hankijal ei teki kaalutusõigust, kui ei ole täidetud RHS § 95 lg 4 p-s 8 sätestatud faktiline koosseis, st hankija ei saa asuda kaaluma pakkuja kõrvaldamist või kõrvaldamata jätmist, kui pakkuja ei ole oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud hankelepingu või hankelepingute olulist tingimust, mille tulemusena on rakendatud õiguskaitsevahendeid.

16.2. Käesoleval juhul tuli Hankijal anda kõigepealt hinnang ühele Kolmanda isiku hankelepingu rikkumistele. Hankijal tuli arvesse võtta kõiki asjakohaseid tõendeid ja

---

¹⁴ Kuna Euroopa Kohus on otsuses C-41/18 tunnustanud hankija õigust hinnata pakkuja usaldusväärsust ka olukorras, kus tsiviilvaidlus kohtus lepingu nõuetekohase täitmise üle veel käib, siis ei takista isegi varasemate lepingurikkumiste kohtus vaidlustamine iseenesest hankijal hinnata nende lepingurikkumiste alusel ettevõtja usaldusväärsust RHS § 95 lg 4 p-i 8 (direktiivi 2014/24 art 57 lg 4 p g) alusel

otsustada seda, kas Kolmas isik on riigihanke viitenumber 233494 tulemusena sõlmitud hankelepingus rikkunud oluliselt või pidevalt hankelepingu olulist tingimust ja ka seda, kas Hankija arvates on Kolmas isik vastutav nende rikkumiste eest. Ainult siis, kui Hankija leiab, et rikutud on hankelepingu olulist tingimust oluliselt või pidevalt ja Kolmas isik on selles süüdi (rikkumine pole vabandav) on RHS § 95 lg 4 p-i 8 faktiline koosseis on täidetud, tuleb kaaluda Kolmanda isiku kõrvaldamist.

Hankija aga ei ole kõiki asjaolusid välja selgitanud ja ei saanud selles olukorras teha Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsust.

Vaidlustusmenetluses pole esitatud tõendeid ja dokumente (näiteks riigihanke viitenumber 233494 tulemusena sõlmitud hankelepingu täitmisel leppetrahvi kohaldamise otsuseid, Kolmanda isiku ülesandeid, jne), mis oleksid vaidlustuskomisjonil võimaldanud lähtudes menetlusökonoomia põhimõttest jätta vaidlustatud Hankija otsus kehtima.

17. Tulenevalt eespooltoodust tunnistab vaidlustuskomisjon Hankija otsuse Kolmanda isiku Riigihankest kõrvaldamata jätmise kohta kehtetuks.

18. Vaidlustusmenetluse kulud

Kuna vaidlustusmenetlus lõpeb RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel vaidlustuse täieliku rahuldamisega, kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 1.

18.1. RHS § 198 lg 1 alusel kuulub Hankijalt Vaidlustaja kasuks välja mõistmisele vaidlustuse esitamiseks tasutud riigilõiv 1280 eurot.

18.2. Vaidlustaja on esitanud tähtaegselt taotluse lepinguliste esindajate kulude väljamõistmiseks:

- 1) summas 765 eurot (käibemaksuta), 4 tunni ja 30 minuti õigusabi osutamise eest, tunnitasuga 170 eurot (käibemaksuta);
- 2) summas 1314,17 eurot (käibemaksuta), 6 tunni ja 55 minuti õigusabi osutamise eest, tunnitasuga 190 eurot (käibemaksuta).

Vaidlustuskomisjon leiab, et Vaidlustaja esindajate kulu on põhjendatud ja vajalik, Hankijalt tuleb Vaidlustaja kasuks välja mõista 2079,17 eurot käibemaksuta.

18.3. Hankija ja Kolmanda isiku kulud vaidlustusmenetluses jäävad nende enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ulvi Reimets